

PŘESAHY

Tomáš Parma o Rytířském řádu Božího hrobu

ROZHOVOR

Lenka Pořízková
zpovídá Tomáše Parmu

TEXTY

Martina Reinera
a Bohuše Beneše

KULTURNÍ KURÝR

Literární kritik a historik
Jiří Opelík oslavil devadesátiny

SLOUPKY

Ireny Jirků
a Petra Minaříka

KOMIKS

Zlá ovce
v křížku
s meteorology

KRITIKA / Michal Jareš o románu Johna Bartha

HISTORIE A ZVYKY / Vražda očima archeologů a Dušičky

KAPSÁŘ plný říjnových malých i velkých událostí

STUDIE

VZNIK ČESKOSLOVENSKÉHO MÍSTODRŽITELSTVÍ ŘÁDU BOŽÍHO HROBU

(28. září 1929)

Vraťme se však k roku 1929, který je rozhodující pro vznik československého místodržitelství Řádu Božího hrobu. Rücklovy francouzské kontakty vedly nejenom k jeho jmenování papežským komořím, ale díky podnětu předsedy Asociace papežských rytířů hraběte de Montenona se stal i rytířem Řádu Božího hrobu. Rückl ovšem udržoval kontakty s mnoha francouzskými členy Řádu, především s tamním místodržitelem Adrienem hrabětem d'Esclaibes d'Hust (1882-1945), aktivním kancléřem Léonem Pinaultem, baronem de Lormais (1859-1947) a řádovým almužníkem, amienským kanovníkem Mons. Mariem Guervinem (1891-1956). Právě de Lormais a Guervin byli přítomni v Praze na oslavách svatováclavského milénia, kdy došlo k Rücklově investituře. Ceremonie se ode-

hrála přímo o svátku sv. Václava na pražské nunciatuře: mši sloužil sám nuncius Ciriaci, Rückl byl investován rytířem velkého kříže a jmenován zástupcem jeruzalémského patriarchy pro Československo a členem řádové rady. Zároveň byla jeho manželka investována dámostí Řádu Božího hrobu II. třídy (tedy v komturské hodnosti). Jejich jmenování již na sklonku srpna 1929 oznámil český i zahraniční tisk. Jinak ovšem tato událost zůstala bez povšimnutí, zastíněna leskem svatováclavského milénia, o němž jsme již mluvili. Řád Božího hrobu v Československu začal svou existenci nenápadně, ale v úzkém sepětí se smířením mezi církví a státem a pod záštitou svatého Václava, knížete české země, který toho dne přijal svou symbolickou republikánskou korunovaci. K „vysokému stup-

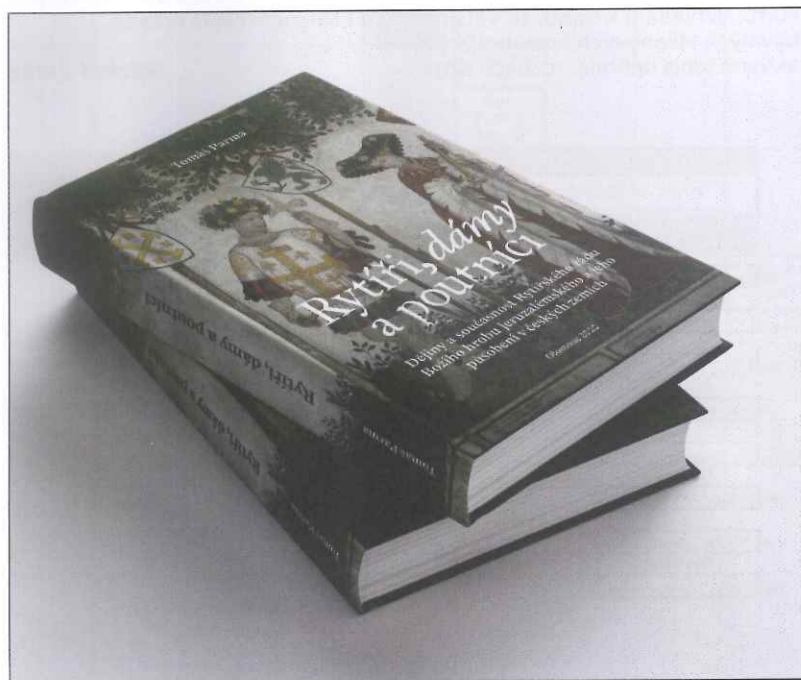
ni normality československé společnosti na konci 20. let“ patřil další ze znaků konsolidované společnosti, přítomnost prestižního rytířského řádu.

Prezident Masaryk rytířem Božího hrobu

Den před Rücklovou investiturou přijal francouzskou delegaci Řádu Božího hrobu prezident republiky Tomáš Garrigue Masaryk. Francouzští rytíři prezidentovi předali diplom rytíře velkého kříže a řádovou insignii. Tomuto jmenování předcházelo komplikované jednání, na jehož počátku stálo dekorování Luigiho Barlassiny československým Řádem Bílého lva o několik měsíců dříve. Jeruzalémského patriarchu, s nímž se prezident osobně poznal během své návštěvy v Palestině v roce 1927, dekoroval Masaryk společně s dalšími významnými palestinskými křesťanskými, muslimskými a židovskými osobnostmi. Toto dekorování rozvířilo debatu mezi Rücklem, de Lormaisem a patriarchou Barlassinou, popř. řádovým velkokancléřem Mons. Adolphem Perrinem, zda prezidenta Masaryka dekorovat „na oplátku“ Řádem Božího hrobu, a to v souvislosti se svatováclavským jubileem. Původcem této myšlenky byl zřejmě Rückl, jejím zastáncem především baron de Lormais, který v polovině srpna píše Perrinovi rozhodující přísně důvěrný dopis: „Říkáte mi, že p. M[asaryk] ... je, neví se co ... Je možné, že je více nebo méně poskvrněn husitstvím. Ale co to má dělat s jeho politickou situací? To není p. M[asaryk], který by byl dekorován, ale prezident republiky! Vilém II., horlivý protestant, je také rytířem velkého kříže našeho Řádu!“ Ve své argumentaci, která odpovídá na hlavní výtku spočívající

v nedostatečně prokázaném Masarykově katolicismu, jež vedla patriarchu původně k zamítnutí Rücklova návrhu, dále poukazuje na to, že jde o obvyklou kurtoazii v diplomatickém prostředí, prospěšnou i z hlediska náboženského: „právě proto, že katolicismus p. M[asaryka] zřejmě není úplně bez poskvrny, je dobré a obratné představit mu naše náboženství jako sympatické a získat si tím v celé zemi četná přátelství.“ Nejenom Rückl, ale i jiní navíc sdělují, že se to od patriarchy očekává, a že oslavy tisícího výročí smrti českého patrona jsou jedinečnou příležitostí k realizování podobného gesta.

Lormaisova argumentace na Perrina a zřejmě i na samotného patriarchu zapůsobila, neboť Barlassina dne 8. září 1929 Masaryka jmenoval rytířem velkého kříže Řádu Božího hrobu, a téhož dne mu adresoval krátký průvodní dopis, v němž mu sděluje, že jeho reprezentanti mu předají jmenovací dekret a insignie. Prezident Československa se tak oficiálně stal jedním z prvních rytířů nové československé provincie. Baron de Lormais i Mons. Guervin byli vzhledem k obvyklé kurtoazii diplomatického prostředí dekorováni Řádem Bílého lva IV. třídy asi o dva měsíce později. Ve svém blahopřání k prezidentovým osmdesátým narozeninám o několik měsíců později napsal místodržitel Rückl: „Byl jste vždy a jste, pane presidente, inkarnací všech vpravdě rytířských a gentlemanských vlastností muže a též po této stránce jste nejen svým spoluobčanům, ale i celému světu zářným příkladem. Rytířský řád Božího hrobu, který čítá mezi své členy tolik slavných jmen suverénů a velikánů světových, jest hrdým na to, že může mezi ně počítati i Vaše vzácné jméno.“

Skandální článek Jiřího Stříbrného a následná jmenování dalších československých rytířů

Slova barona de Lormaise o „získání si četných přátelství v celé zemi“ ovšem došla nečekaného naplnění. Enfant terrible české prvorepublikové politické scény, Jiří Stříbrný (1880-1955), bývalý ministr a poslanec, který po svém vyloučení ze strany národních socialistů vytvořil svou fašisticky orientovanou Národní ligu, ve svých bulvárních novinách Expres dne 8. října 1929 zveřejnil poměrně štvavý článek, který kritizoval prezidenta Masaryka za přijetí nepřilíh prestižního řádu, jenž ani není udělován suverénním státem, a který je obvykle pouze prodáván za tučný příspěvek na činnost jeruzalémského patriarchátu.

Rückl odmítl na článek v bulvárním tisku přímo reagovat: jeho odpověď byla usilovná snaha o získání nových členů Řádu, vybíraných mezi elitami tehdejšího Československa. V roce 1930 to bylo celkem devět členů, mezi nimiž byli nuncius Pietro Ciriaci (nikoli jako člen československého místodržitelství), banksobýstrický biskup Marián Blaha, jeden ze zástupců Slovenska na miléniových oslavách, pražský světitel biskup ThDr. Antonín Podlaha, předseda Senátu republiky JUDr. Mořic Hruban, ministr ing. Jan Dostálek, jedna z významných postav hnutí německých Čechů prof. Josef Žák, architekt ing. Václav Beneš, vůdčí postava Národního výboru pro miléniové oslavy JUDr. Václav Janda či ftizeolog doc. MUDr. Jaroslav V. Jedlička. Všechny navrhl Rückl patriarchovi v roce 1930, většina z nich byla jmenována již 9. dubna 1930, pouze

Marián Blaha a Mořic Hruban spolu s nunciem Ciriacim o dva měsíce později a biskup Podlaha až v prosinci následujícího roku. Rückl skutečně velmi nezištně navrhoval i ty, kteří neměli na zaplacení poměrně vysoké vstupní taxy, snižoval ji a za některé kandidáty ji i zaplatil z vlastních prostředků, což mělo být i odpovědí na Stříbrného očeřování, že v Řádu jde pouze o peníze. Na vedení řádu činil poměrně velký nátlak, aby nominace byly uděleny: „Pokud nebude tato první série jmenování udělena, věc se stane provždy nemožnou. V tomto případě, a říkám vám to zatím jen důvěrně, požádám patriarchu o přijetí mé demise na úřad bailliiho. Dělán totiž nemožné pro založení provincie, a pokud se bude trvat s přehnanou neústupností na zlatém tarifu, byť na počátku, bude se to rovnat sabotáži veškeré mé práce,“ napsal v průvodním dopise kanovníku Guervinovi, který nominace z ČSR vyřizoval s Jeruzalémem. Kromě Mariána Blahy víme také o dalším slovenském knězi, který byl členem Řádu, jímž byl nitranský publicista a organizátor P. Štefan Beniač (1869-1942) původem ze Žiliny, který se stal komturem již v roce 1927, řádová matrika jej však označuje termínem „Hungarus“ a nemáme doklady o jeho kontaktech s československým místodržitelstvím.

Aktivity Mons. Antonína Bartoše ve 30. letech. Smírná kaple v Jeruzalémě

Již před rokem 1929 se podařilo Mons. Bartošovi prostřednictvím čl. episkopátu dosáhnout dohody ve věci rakouského hospice Sv. Rodiny, na jehož spoluvlastnictví vznášelo Československo nárok již od

konce 1. světové války. V roce 1928 se Mons. Bartoš stal členem kura-toria Hospice, jehož nové stanovy schválil vídeňský kardinál Innitzer v roce 1933, a hospic měl pravidelné vicerektory z ČSR. Jubilejní 5. moravská pouť v červenci 1930 přivedla do Svaté země 74 poutníků, pouť o Svatém roce 1933 dalších třicet, které na zpáteční cestě přijal i papež Pius XI. Antonín Bartoš však žil pro myšlenku „získati aspoň kus půdy ve Svaté zemi“ a po zřízení československého konzulátu ve Sv. zemi v roce 1926 o tom mluvil s prvním konzulem Vladimírem Fricem. Při děkovné bohoslužbě po pouti v roce 1928 se Antonín Bartoš dozvěděl od generálního představitele společnosti Těšitelů, že by se jeho kongregace chtěla usadit v Jeruzalémě, a plán byl hotov: bude vystavěna kaple na Olivové hoře poblíž Getseman, kde se budou za český národ modlit Těšitelé. Rychle se ujal její název smírná kaple, a bylo jasné, že bude zasvěcena sv. Cyrilu a Metodějovi, už jenom proto, že o boční oltář projevovali zájem i Chorvaté. Na sklonku roku 1934 byl zakoupen pozemek, a již 28. července 1935 byla kaple posvěcena pražským světitel biskupem Eltschknerelem. Byla skvostně vybavena liturgickým náčiním a dalším vybavením z dílen českých umělců, zejména brněnských: konvičky a lustry dodala Rücklova sklárna v Nižboru.

Pro Mons. Bartoše byla celá organizace velmi náročnou činností. O zvraty situací nebyla nouze: jen koupě pozemku trvala takřka tři roky. Těsně před poutí, při níž mělo dojít ke svěcení kaple, se např. Bartoš dozvěděl, že patriarcha Barlassina, známý svou nepřizní vůči pobytu řeholníků v jeho diecézi, nechce dát svolení k příchodu Těšitelů do Jeruzaléma. Nakonec se vše zdárně vyřídlilo a již na začátku adventu, 1. prosince 1935, se bratři Těšitelé

začali modlit v nové kapli. Dary pro smírnou kapli se přidaly k mnoha dalším, které do Svaté země čeští, moravští a slovenští katolíci věnovali. Během poutí ve 20. století byl pořízen mramorový oltář pro jeskyni Neviňátek v Betlémě nebo gobelín pro pontifikální sedes a pluviálová sada v tamním kostele sv. Kateřiny, hlavní oltář v nazaret-ském kostele sv. Josefa, lampy v kostelní kryptě baziliky Dormitio na hoře Sión, nebo sochy svatých Cyrila a Metoděje věnované v roce 1937 konkatedrále latinského patriarchátu. Mnoho darů zprostředkoval nebo sám věnoval i místodržitel Rückl.

Mons. Antonín Bartoš byl již v roce 1930 povýšen na komtura Řádu Božího hrobu. V roce 1933 věnoval vitráže do oken kostela v Křižanově (místo původu jeho matky), posvětil je 11. března 1934 starobrněnský opat František Bařina. Bartoš na nich byl vyobrazen v plášti rytíře Božího hrobu, jak klečí před žehnajícím Kristem. Na jaře roku 1934 zorganizoval v Uměleckoprůmyslovém muzeu v Brně na Husově třídě Palestinskou výstavu na oslavu 25 let trvání Spolku. Na výstavě bylo také zvláštní oddělení věnované Řádu Božího hrobu. Poslední pouť zorganizoval moravský spolek společně s chorvatskými katolíky v roce 1937, a byl při ní posvěcen boční oltář v cyrilometodějské smírné kapli. Ze sbírek, které Antonín Bartoš nashromáždil během tří deцениí svých cest do Svaté země, zřídil v roce 1938 brněnské Biblické muzeum. To bylo spolu s Palestinským spolkem zrušeno v roce 1951 a jeho sbírky jsou ztraceny. Monsignor Bartoš zemřel ovšem již dříve, dne 6. VII. 1939 v Křižanově, kde je i pochován.

Tomáš Parma

ROZHOVOR

Rytířské řády nejsou spolky staromilců, ale hlavně nezištná křesťanská pomoc druhým, říká Tomáš Parma

Počátkem října připravilo Vydavatelství Filozofické fakulty Univerzity Palackého mimořádný publikační počín, knihu, která komplexně mapuje dějiny jednoho ze dvou rytířských řádů oficiálně uznávaných Vatikánem, a to se zaměřením na jeho působení v českých zemích. Členem Rytířského řádu Božího hrobu jeruzalémského byl například i náš první prezident T. G. Masaryk, nebo předseda senátu Mořic Hruban. Autor Tomáš Parma přednáší církevní historii na teologické fakultě UP, a je tak více než povolán zaplnit pomyslnou mezeru ve výzkumu rytířských řádů v českém prostředí a pojednat o tématu na úrovni moderního historického výzkumu v celosvětovém měřítku. Původní historický výzkum vyúsťuje do výkladu o současnosti tohoto rytířského řádu, uznávaného mezinárodně a stojícího pod papežskou ochranou. Bohatě vypravená kniha plná barevných ilustrací a čí-

tající takřka 450 stran je určena nejenom zájemcům o problematiku rytířských řádů, ale také zájemcům o české dějiny. Součástí knihy je obsáhlý seznam více než dvou set členů řádu z českého prostředí. Právě o ní jsem si s autorem krátce popovídala...

Rytířských řádů je více, čím je tento řád jedinečný?

Skutečných rytířských řádů zas tak mnoho není, je spousta lidí, kteří si rádi na rytíře hrají, ale rytířské řády jako mezinárodně uznávaná společenství jsou spíše vzácné. Řád Božího hrobu (přesněji: Rytířský řád Božího hrobu jeruzalémského) je zřízen papežem, který mu dává jeho strukturu i poslání. V tom je jeho jedinečnost: jde o společenství křesťanů, mužů a žen, které je církevně uznáno jako rytířský řád, i když nejde o řeholníky, a které má své přesně vymezené poslání.

Foto: cmtf.uopl.cz

Mgr. Tomáš Parma, Ph.D., (1971), teolog, historik a proděkan Cyrilometodějské teologické fakulty UP v Olomouci. Odborně se zaměřuje na církevní dějiny 16. a 17. století, na osobnost Františka kardinála Dietrichsteina (1575-1636), komunikaci a šíření informací v raném středověku, nunciatury u císařského dvora v raném novověku.

Tím posláním je ochrana křesťanských hodnot a komunit a péče o ně. Křižáci se vydávali do Svaté země, do Jeruzaléma a jeho duchovního centra, což je chrám Božího hrobu. Ten je postavený nad místy, kde Kristus zemřel a byl uložen do hrobu. Křižáci ho vojensky ochraňovali. Dnešní rytíři už se samozřejmě neohánějí mečem, ale pomáhají neméně účinně: modlí se za křesťany ve Svaté zemi a sbírají prostředky, aby podporovali školství, zdravotní a sociální péči v této oblasti. Svatou zemi dnes rozumíme Izrael, Palestinu a Jordánsko, které z církevního hlediska spadají pod Latinský patriarchát v Jeruzalémě.

dek má za něco stát, bude nutné studovat historické prameny. I seriózní zahraniční literatura, kterou jsem postupně získával a četl, vycházela z pramenů v různých archívech. A tak jsem začal jezdit po archívech: měl jsem možnost zajet alespoň na chvíli do Jeruzaléma, tradičně jsem zvyklý bádát v archívech vatikánských, o našich archívech ani nemluvě. Asi bych po různých archívech mohl jezdit ještě déle, ale to podstatné z příběhu Řádu Božího hrobu a jeho přítomnosti v našich zemích, jeho hlavní linie, se myslím podařilo vystopovat. Pokud jde o ta úskalí, historická práce je moje řemeslo a jeho úskalí

překvapením nebyl. Jeho dějiny u nás, poměrně neznámé, mě ale vážně překvapily. I prvorepublikový příběh založení českého místodržitelství v roce 1929 se podařilo skutečně vynést na světlo. A je pěkný.

Na titulní stránce knihy je rytíř Godefroy z Bouillonu. Jaký byl jeho vztah k řádu Božího hrobu?

Godefroy (či chcete-li Bohumír) z Bouillonu byl lotrinský aristokrat a se stal po dobytí Jeruzaléma v roce 1099 jeho prvním vládcem. Jde o symbolickou postavu středověkých dějin, jakéhosi vzorového křižáckého hrdinu, ideálního rytíře. I když nebyl zakladatelem Řádu Božího hrobu, jak se o tom psalo dříve, je stále jakýmsi vzorem každého rytíře. Navíc je vzorem pro rytíře Božího hrobu, protože to byl on, který Boží hrob osvobodil a postaral se o něj, založil u něj sbor kanovníků, a tak v něm zajistil bohoslužby. I když není zakladatelem Řádu, bez něj by řád vzniknout nemohl. Proto jsme jej chtěli mít na obálce, a proto jsme zvolili celkem známou reprodukci fresky z jednoho severoitalského hradu. V sále tohoto hradu se nachází cyklus vyobrazení devíti klasických středověkých hrdinů a devíti heroin. Každý rytíř a každá dáma se mají chovat hrdinsky v každodenním životě. I přes to, že nám připadá obyčejný, lze jej prožívat neobyčejně a pomáhat druhým, nejenom ve Svaté zemi, ale i těm v našem bezprostředním okolí.

málo úřadů, které musí zastávat kněz, mohou vykonávat všechny řádové funkce. V některých místodržitelstvích je jich dokonce více než mužů. I to je zvláštnost našeho rytířského řádu: ženy v něm jsou naprosto postaveny na roveň mužům. Ve světě rytířských řádů v tom máme prvenství.

Souvisí nějak řád Božího hrobu s Božehrobci, tedy s kanovníky Božího hrobu?

Ve starší literatuře se o tom píše. Kanovníky u baziliky Božího hrobu založil právě Godefroy z Bouillonu a později se z nich vyvinul kanovnícký řád, který byl v Evropě dost rozšířený. Vznikla i jeho ženská větev, poprvé zřejmě u nás, ve Světcích u Teplic. Dřívější autoři ztotožňovali tyto kanovníky s rytíři Božího hrobu nebo z rytířů dělali jakousi boční větev tohoto kanovníckého řádu, ale moderní výzkum jasně ukazuje, že takové spojení není udržitelné. Ta souvislost je spíše ideová a vytváří ji samotné místo Božího hrobu, jeden z nejslavnějších a nejposvátnějších kostelů křesťanského světa. Ale přímá souvislost zde není. Mužské kláštery kanovníckého řádu Božího hrobu již neexistují, ženských ještě pár na světě nalezneme. Ale rytíři a damy Božího hrobu, kteří řeholníky nejsou, dnes máme na světě přes třicet tisíc, a to na všech obydlých kontinentech.

Jak došlo k obnovení řádu u nás?

První pokus o obnovu činnosti řádu v polistopadovém období se odehrál v roce 2011, ale nebyl úspěšný. Až když se obnovou začal zabývat dr. Jiří Pořízka v roce 2015, podařilo se to. On byl správný muž na správném místě. Měl zahraniční i domácí kontakty, velké znalosti o rytířských řádech a nezdolnou energii, takže i přes jeho vyšší věk se mu podařilo činnost Řádu Božího hrobu nastartovat i u nás. Bylo to i tím, že měl velkou podporu olomouckého arcibiskupa Jana Graubnera, který je druhou významnou osobností, která k obnově zásadně přispěla. Tak se dala dohromady první skupina rytířů a dam a pomalu se rozšiřuje. Dnes je nás celkem patnáct.

Jak hodnotíte smysl podobných institucí v dnešní společnosti?

Rytířské řády dnes na někoho můžou působit jako spolky staromilců, kteří žijí v minulosti, lidí, kteří si hrají na rytíře nebo si libují v divadelních kostýmech, které jiným připadají spíše úsměvné. Trocha staromilství a romantiky k rytířství určitě patří, ale jeho smysl spočívá především v nezištné pomoci druhým, která vychází z křesťanského pohledu na svět. To bylo rytířství od počátku: ochrana slabších, pomoc potřebným a v případě Řádu Božího hrobu také péče o místa spojená s počátky křesťanství. Rytířství má svůj původ v historii, ale zároveň je moderní. Každá zralá svobodná společnost na určité úrovni má skupinu lidí, kteří se věnují dobročinnosti a myslí na druhé. Právě tento přístup vytváří skutečnou společenskou elitu, skupinu lidí, která vnímá svou zodpovědnost za druhé a je ochotná jim účinně pomáhat.

Ptala se Lenka Pořízková

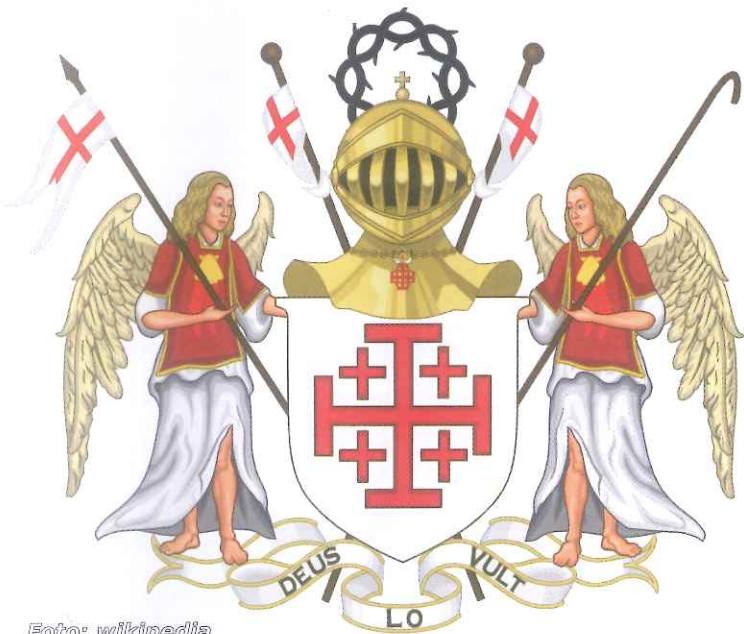

Foto: wikipedia

Kdy a jak jste se poprvé s činností řádu seznámil?

Činnost Řádu se u nás obnovila před pár lety, a jednou – během jednání, které se týkalo naší teologické fakulty – jsme o něm mluvili s panem arcibiskupem Graubnerem, který mi členství v Řádu nabídl. Pak jsem to chvíli promýšlel, sháněl různé informace o Řádu, a nakonec se rozhodl požádat o členství v něm. Vyšlo to, a po rozhovoru s tehdejšími magistralními delegáty dr. Jiřím Pořízkou do sebe všechno pěkně zapadlo. Během svého výzkumu jsem pak dodatečně zjistil, že nejsem z naší rodiny první, ale že jeden můj vzdálený příbuzný se před skoro sto dvaceti lety taky stal rytířem Božího hrobu. Takže je to i jakási rodová tradice, chcete-li.

Proč jste se rozhodl do sepsání knihy pustit?

Moje hledání toho, co to Řád Božího hrobu je a co znamená, od začátku naráželo na nedostatek solidních informací. V češtině je slušných studií zoufale málo, a protože jsem člověk zvědavý, začal jsem shánět informace. To se potkalo i s přáním dr. Jiřího Pořízky, aby vznikla nějaká publikace o dějinách a současnosti Řádu. To pro mne bylo důležitou pobídkou, začal jsem bádát ještě hlouběji, abych tak řekl jako historik.

Jaká úskalí takový výzkum přinášel?

Bylo mi jasné, že pokud má být pokus o knihu opravdu vážný a výsle-

znám, jde pro mne spíš o výzvy než o úskalí, výzvy, které člověka provokují a ženou dopředu.

Jak je těžké získat přístup do vatikánských archívů? Co tamější bádání obnáší?

Vatikánské archívy jsou pro mne za ta léta, co tam jezdím, spíš domácí prostředí. Přístup do nich je otevřen každému, kdo ví, jak se v nich pracuje: proto každý začínající badatel potřebuje doporučení svých předchůdců, kteří tím archívu zaručují, že jde o člověka, který se tam vyzná a který tam bude smysluplně pracovat jako historik. Nic víc není zapotřebí, i když historiky z románů Dana Browna vypráví něco jiného. Bádání ve vatikánských archívech (a také vatikánské knihovně, kde je velké množství rukopisů) je stejné jako v každém jiném archívu. Vatikánské fondy jsou však jedny z největších na světě, a protože ještě nejsou důkladně inventarizovány, je to úžasné zajímavá práce. Člověk často narazí na něco nečekaného.

A vám se podařilo zjistit něco překvapivého? Objevil jste něco, co jste před započítím práce nečekal?

Určitě jsem nečekal, že když budu bádát o rytířích a dámách Božího hrobu, podaří se mi objevit více než dvě stě členů tohoto řádu pocházejících z českých zemí. Znal jsem literaturu a měl jsem štěstí i dobré rádce, takže se mi podařilo vyhmátnout kvalitní knihy. Základní příběh řádových dějin tedy žádným velkým

Foto: zurnal.upol.cz

Ukázka z knihy Tomáše Parmy Rytíři, dámy a poutníci

Titul knihy i vy teď zmiňuje vedle rytířů dámy. Proměnila se nějak role žen v řádu od jeho počátků do současnosti?

Původně bylo rytířství čistě chlapecká záležitost: rytířem se člověk stal, když jej opásali mečem, když byl pasován. Tak tomu bylo i v Řádu Božího hrobu, který se postupně profiloval jako duchovní řád a dostal i nádherný symbol tzv. Jeruzalémského kříže. Jeden velký rovnoramenný kříž je doprovázen čtyřmi menšími, všechny jsou rudé barvy a symbolicky se to vykládá jako odkaz na pět ran Kristových. Právě tato symbolika přitahovala jednu anglickou šlechtičku, Lady Frances Lomaxovou. Žádala jeruzalémského patriarchu Valergu, aby jí udělil tuto překrásnou řádovou insignii. Patriarcha se bránil, že by potřeboval svolení samotného papeže. Lady Lomaxová byla vytrvalá a patriarcha – podle mě proto, aby se jí tak trochu zbavil – papeže o svolení požádal, a ke svému velkému překvapení je i dostal. V roce 1871 tedy dostala právo nosit řádové insignie první žena. Pak papežové toto povolení udělili pro všechny ženy, a ty se posléze staly i plnoprávnými členkami řádu. Dnes jsou naprosto rovnoprávné, s výjimkou několika